

Fra Jure Radić

RITAM LITURGIJSKE GODINE

— NAJBITNIJE ODREDBE REFORMIRANOG KALENDARA —

Apostolskim pismom, *Motu proprio »Misterii Paschalis«*, od 14. veljače 1969. godine proglasio je papa Pavao VI. osnovne zakone o liturgijskoj godini i kalendaru. Uz te zakone tiskan je i službeni komentar u kojem je razjašnjeno zašto su donesene pojedine odredbe (*CALENDARIUM ROMANUM*, ed. typica, typis poligl. Vat. 1969).

S tim zakonima i njihovim značenjem morali bi biti upoznati svi kršćani, a posebno svećenici, redovnici i redovnice.

Pokušat ću iz tog dijela pokoncilskog zakonodavstva ovdje iznijeti ono što je najznačajnije i za praksu u našim krajevima najpotrebnije.

OPĆI POJMOVI

Liturgijski dan (*dies liturgicus*)

Svaki dan u godini Crkva posvećuje bogoslužjem. Glavno bogoslužje kojim se dan posvećuje jest Misa i Časoslov. Pojedini dani ističu se posebnim bogoslužjem.

Redovno se dan računa kao i u građanskom životu: razdoblje od 24 sata koje traje od ponoći do ponoći. Nedjelje i svetkovine započinju Večernjom prethodnog dana, te radi toga zahvaćaju nekoliko sati više, pa subota i dan prije svetkovine traje nešto kraće, tj. od ponoći do pred večer.

Nedjelja (*dominica*)

Već od apostolskih vremena prvi dan sedmice, nedjelja, posvećen je radi Kristova uskrsnuća svetkovanju vazmenog otajstva. Radi toga se i nazivlje dan *Gospodnji*, tj. dan posvećen Gospodinu osobitije nego drugi dani. Nedjelja je izvorni i osnovni kršćanski blagdan.

Radi tako važnog vazmenog značenja nedjelje ne smije drugo bogoslužje zapriječiti nedjeljno bogoslužje. U tom pogledu na nedjelje Došašća, Korizme i Vazmenog vremena ne smije biti nikakve iznimke. Ako neka

svetkovina dođe u te nedjelje (npr. Bezgrešno Začeće BDM u Došašću, Sv. Josip ili Blagovijet u Korizni) mora se premjestiti dan prije u subotu. U druge nedjelje izvan navedenih može se držati bogoslužje svetkovina i Gospodnjih blagdana. Blagdan sv. Obitelji stavljen je zastalno u nedjelju kroz božićnu osminu, blagdan Krštenja Isusova u nedjelju iza Bogojavljenja, svetkovina presv. Trojstva u nedjelju iza Pedesetnice (Duhova), svetkovina Krista Kralja svemira na zadnju nedjelju liturgijske godine (neposredno pred Došašće).

Svetkovina (sollemnitas), blagdan (festum), spomendan (memoria)

Dani posvećeni Gospodnjim otajstvima, blaženoj Djevici Mariji ili svetima nisu svi jednako značajni. Prema važnosti koju im Crkva daje grupirani su u tri stupnja i označeni kao »svetkovina«, »blagdan« i »spomendan«.

Svetkovine spadaju među najznačajnije dane u godini. Bogoslužje svetkovine počinje Večernjom prethodnog dana. Za neke svetkovine predviđena je te večeri posebna Misa.

Blagdani spadaju među značajne dane. Njihovo se svetkovanje vrši u toku prirodnog dana, tj. od ponoći do ponoći. Jedino Gospodnji blagdani, kad dođu u nedjelju (izvan Došašća, Korizme i Vazmenog vremena), započinju prethodne večeri, jer nadomještaju nedjeljno bogoslužje.

Spomendani su obilježeni jednostavnošću svetkovanja, te se njihovo bogoslužje na različite načine uklapa u bogoslužje sedmičnog dana dotičnog odsjeka svetog vremena liturgijske godine.

Na koji se način vrši to uklapanje predviđeno je posebnim odredbama koje se odnose na Časoslov i Misal. Od spomendana je uvijek završna molitva na Jutamji i Večernji, te drugo čitanje i završna molitva na Službi čitanja. Među drugim dijelovima neki se uzimlju obavezno od sedmičnog dana, a neki se mogu uzeti ili od sedmičnog dana ili iz zajedničkog slavlja. Na Misi se obavezno uzimlje od spomendana zborna molitva, a prikazna i popričesna mogu biti ili od sedmičnog dana ili iz zajedničkog slavlja.

Spomendani su *obavezni* ili *neobavezni*. Neobaveznih spomendana može biti u kalendaru više istog dana, pa se među njima izabere jedan po volji.

Svake subote izvan Došašća, Božićnog vremena, Korizme i Vazmenog vremena, kad nema obaveznog spomendana, može biti neobavezni spomendan blažene Djevice Marije.

Bdjenje (vigilia)

Bogoslužjem bdjenja posvećuje se noć pred značajnim danima liturgijske godine. Uskrsno bdjenje je najznačajniji kršćanski bogoštovni sastanak. I Božićno bdjenje ima za kršćane posebno značenje. Osim tih dvaju bdjenja dolikuje da prema prilikama i mogućnostima bude bdjenje za Veliki petak, Veliku subotu, sve nedjelje, svetkovine i blagdane. Liturgija

bdjenja sastoji se od psalama, kantika, čitanja i homilije, a u nekim slučajevima i Mise. Narav ovog bogoslužja traži da bude po noći. Stoga liturgijski zakoni određuju da ne počinje prije večernjeg sumraka, niti da završi poslije svanuća dana. Osim Uskrasnog bdjenja, druga bdjenja nisu obvezatna. — Suvremena liturgijska reforma sasvim dokida sredovjekovno poimanje vigilijske, koje je bilo u tome da je dan prije svetkovine imao pokornički karakter. Od nekadašnjih misnih obrazaca »na Vigiliju« ostavljeno je u novom Misalu samo nekoliko: na Vigiliju Božića, Duhova, Rođenja sv. Ivana Krstitelja, Sv. Petra i Pavla, Uznesenja blažene Djevice Marije. Te se Mise mogu držati uvečer pred svetkovinu.

Osmina (octava)

Već u najstarijim vremenima kršćanstva zaveo se običaj da se neke svetkovine svetkuju kroz osam dana. Takvo se svetkovanje naziva osmina. Prije suvremene liturgijske reforme gotovo sve svetkovine i neki blagdani imali su osminu. Danas su ostale samo dvije: uskrsna i božićna. Kroz uskrsnu je osminu svaki dan vlastito bogoslužje a u božićnu se osminu uklapa nekoliko drugih blagdana.

Sedmični dani (feriae)

Posebno bogoslužjem posvećene su ne samo nedjelje nego i svi drugi dani u sedmici. Nekim se sedmičnim danima u različitim razdobljima liturgijske godine daje posebna važnost:

— Srijeda pepelnica, Veliki ponedjeljak, Veliki utorak, Velika srijeda i Veliki četvrtak imaju prednost pred bilo kojim drugim bogoslužjem.

— Sedmični dani drugog dijela Došašća (od 17. do 24. prosinca) i svi dani Korizme imaju prednost pred drugim slavljem, osim svetkovina i blagdana. Novom reformom kalendara premješten je blagdan sv. Tome apostola (do sada 21. prosinca) i blagdan sv. Matije apostola (do sada 24. veljače) da ne zauzimlju mjesto adventskog i korizmenog bogoslužja.

— Na sve druge sedmične dane u godini mogu se slaviti svetkovine i blagdani, a bogoslužje se spomendana usklađuje s bogoslužjem dotičnog sedmičnog dana.

Liturgijska godina (annus liturgicus)

Liturgijska godina ispunjena je svetkovanjem, promatranjem i doživljavanjem Kristova otajstva (misterija). Kroz sve dane u godini pokušavamo na razne načine shvatiti što Krist znači za Crkvu, za čovječanstvo, za svakoga pojedinca, te se nastojimo po bogoslužju s njim potpunije povezati, da se njegov zemaljski i uskrsli život ostvari u našem životu.

U toku liturgijske godine odvija se u bogoslužju cjelokupno Kristovo otajstvo: od utjelovljenja, preko njegova zemaljskog života, njegova proslavljenja kod Oca, njegova djelovanja u Crkvi, sve do njegova ponovnoga

slavnog dolaska. Vrhunac i žarište ovog svetkovanja jest sedmično (svaka nedjelja) i godišnje (Vazmeno trodnevlje) doživljavanje Kristova i našeg Vazma, tj. prijelaza od naravnoga zemaljskog života na slavni nebeski. U vezi s tim je značajno da odredba pape Pavla VI. o reformi liturgijske godine počinje riječima »Svetkovanje vazmenog otajstva« (Mysterii paschalis celebratio).

SVETA VREMENA

Različita razdoblja liturgijske godine imaju posebna obilježja. U liturgijskoj godini posebno se ističu dva ciklusa: ciklus slavlja Vazmenog otajstva i ciklus slavlja Gospodnjeg objavljivanja. Vazmenom ciklusu pripada Vazmeno trodnevlje, Vazmeno vrijeme i Korizma, a ciklusu Gospodnjeg objavljivanja pripada Božićno vrijeme i Došašće (Advenat).

Evo najznačajnijih osobitosti pojedinih svetih vremena:

1. Vazmeno trodnevlje

Krist je izvršio djelo savršenog proslavljenja Boga i otkupljenja ljudskog roda prije svega svojim vazmenim otajstvom. »Šmrt je našu svojom smrću uništio, a život nam je svojim uskrsnućem obnovio« (Vazmeno predslovlje). U kršćanstvu je na prvom mjestu kult Krista »mučenoga, pokopanoga i uskrsloga« (sv. Augustin, Posl. 55, 14). Radi toga je presveto Vazmeno trodnevlje (Veliki petak, Velika subota i Uskrs) vrhunac liturgijske godine. Što je nedjeljni dan u sedmici, to je Vazmeno trodnevlje u godini (Usp. Konst. II. vat. sabora o sv. Liturgiji, br. 5. i 106),

Ne smije se smatrati da su Veliki petak i Velika subota dani pripreve za Uskrs, jer se godišnje svetkovanje Vazmenog otajstva odvija u presvetom trodnevlju Krista »mučenoga, pokopanoga i uskrsloga«. Radi toga se i post Velikog petka i Velike subote zove »vazmeni post«, a ne post pripreve za Vazam (Usp. ibid. br. 110).

Budući da bogoslužje svetkovina počinje u večer prije, tako počinje i bogoslužje Vazmenog trodnevlja. Mjesto prve Večernje je bogoslužje Gospodnje večere, kojim započinje svetkovanje njegove blažene Muke. Bogoslužje Gospodnje Muke drži se u poslijepodnevnim satima Velikog petka.

Svetkovanje Krista pokopanoga obavlja se uzdržavanjem od Euharistije i drugih sakramenata, osim za umiruće, a osjećaji Crkve na Veliku subotu, »dan najveće žalosti«, izraženi su u Časoslovu.

Središte Vazmenog trodnevlja je Uskrsno bdjenje, koje je »majka svih svetih bdjenja« (sv. Augustin, Govor 219). Kristovo se uskrsnuće u svetoj noći svetkuje prije svega sakramentima Krštenja i Euharistije. Uskrsno se bdjenje mora održavati tokom noći.

Vazmeno trodnevlje završava Večernjom Uskrsne nedjelje.

2. Vazmeno vrijeme

Pedeset dana između Usrsa i Pedesetnice (Duhova) svetkuje se u veselju i radosnom klicanju kao jedan svečani dan, pače kao »velika nedjelja« (sv. Atanazije, Posl. 1).

Ovi su dani posebno obilježeni pjevanjem usklika *Aleluja*, čitanjem Djela apostolskih i Otkrivenja sv. Ivana apostola.

Osam prvih dana ovog vremena je Vazmena osmina. Svaki pojedini od tih dana svetkuje se kao Gospodnja svetkovina.

Nedjelje Vazmenog vremena zovu se II, III, IV, V, VI, VII nedjelja Vazma.

Četrdeseti dan poslije Usrsa svetkuje se Uzašašće Gospodnje.

Sedmični dani poslije Uzašašća do subote prije Pedesetnice, uključivo, priprava su za dolazak Duha Svetoga.

Misa Bdjenja Pedesetnice u večer subote je prva Misa te svetkovine.

Vazmeno vrijeme završava Večernjom Pedesetnice koja se zaključuje usklikom: *Idite u miru, aleluja, aleluja! Bogu hvala, aleluja, aleluja!*

3. Korizma

Korizma je vrijeme priprave za Vazam. Korizmena liturgija priprema katekumena za Krštenje po različitim stupnjevima kršćanske inicijacije, a vjernike za dostojno svetkovanje Vazmenog otajstva po uspomeni na Krštenje i pokori.

Četrdesetdnevno trajanje Korizme određeno je po uzoru na ove biblijske događaje: 40-dnevni Kristov post, 40-godišnje putovanje odabranog naroda kroz pustinju, 40-dnevni Mojsijev boravak na planini Sinaju, 40-dnevno izazivanje Golijatovo prije nego što ga je David nadvladao, 40-dnevno putovanje Ilijino do Božje planine Horeba, 40-dnevno Jonino propovijedanje pokore Ninivljanima.

Korizma počinje na srijedu Pepelnicu, a završava na Veliki četvrtak pred početak Mise Gospodnje Večeri.

Od početka Korizme do Vazmenog bdjenja izostavlja se usklik *Aleluja*.

Na Pepelnicu se vjernici posiplju pepelom.

Korizma ima šest nedjelja. Šesta nedjelja — »Cvjetnica«, kojom počinje Sveti (ili Veliki) tjedan, zove se »Nedjelja palama o Muci Gospodnjoj« (Dominica in palmis de Passione Domini).

Kroz Sveti tjedan štuje se Muka Gospodnja počevši od njegova ulaska u Jeruzalem.

U jutro Velikog četvrtka biskup preko Mise, koju koncelebrira sa svećenicima, blagosiva sveta ulja i posvećuje knizmu.

4. Božićno vrijeme

Premda se Vazmeno otajstvo, osim godišnjeg svetkovanja, slavi svake nedjelje i svakog dana posebno euharistijskim bogoslužjem, Crkva uz to u liturgiji predočuje cjelokupno Kristovo otajstvo. Njegovo se objavljene na poseban način spominje kroz božićno vrijeme slavljem njegova porođenja, njegovih prvih pojava i čudesa.

Božićno vrijeme počinje večernjom Misom Badnjeg dana ili prvom božićnom Večernjom, a završava nedjeljom iza Bogojavljenja.

Na Božić se Misa može držati tri puta: u noći, u zoru i po danu.

Božićna je osmina ovako raspoređena:

- Nedjelja kroz osminu je blagdan sv. Obitelji.
- 26. prosinca blagdan sv. Stjepana prvomučenika.
- 27. prosinca blagdan sv. Ivana apostola i evanđeliste.
- 28. prosinca blagdan sv. Mladenaca.
- 29. 30. i 31. prosinca su dani kroz osminu.
- 1. siječnja je Osmina Božićna i svetkovina sv. Bogorodice.

Kroz cijelu osminu je božićna Večernja, osim na blagdan sv. Obitelji i svetkovinu sv. Bogorodice.

Nedjelja između 2. i 5. siječnja jest II. nedjelja po Božiću.

6. siječnja je svetkovina Bogojavljenja.

U nedjelju iza Bogojavljenja je blagdan Krštenja Kristova.

5. Došašće (Advenat)

Vezeno vrijeme, Korizma, Božić i Bogojavljenje zajednički su svim kršćanskim obredima, a Došašće je vlastitost zapadnog obreda. Prvotno je Došašće uvedeno kao vrijeme priprave za Božić, ali je uskoro poprimalo eshatološko obilježje. U liturgiji Došašća je jedno i drugo skladno povezano i isprepletano: promatranje prvog Kristova dolaska potiče nas da življe očekujemo njegov slavni dolazak na koncu svijeta.

Došašće počinje prvom Večernjom nedjelje koja dođe 30. studenoga, ili je najbliža tom danu, a završava pred večernju Misu Badnjeg dana ili pred prvu božićnu Večernju. Makar da je cijelo ovo vrijeme jedinstveno, ipak se mogu dobro zalikovati dva dijela: prvi dio, od početka do 16. prosinca, posvećen je prvenstveno eshatološkom očekivanju, a u drugom dijelu, od 17. do 24. prosinca, više dolazi do izražaja priprava za Božić.

Došašće nije samo vrijeme pokore, nego je još više vrijeme radosnog očekivanja.

Nedjelje ovog vremena zovu se I, II, III, IV nedjelja Došašća. Posljednja je nedjelja obilježena kao nedjelja Otaca Starog zavjeta i blažene Djevice Marije u očekivanju porođenja Gospodnjeg.

6. Vrijeme kroz godinu

Osim vremena koja imaju vlastito obilježje preostaje u godini još 34 sedmice. To se razdoblje naziva Vrijeme kroz godinu. Obilježava ga jednostavnost bogoslužja, promatranje i doživljavanje kršćanskog života u cjelini i najznačajnijim pojedinostima.

Vrijeme kroz godinu započinje u ponedjeljak iza nedjelje po Bogojavljenju a završava pred prvu Večernju I. nedjelje Došašća. Prekida se nastupom Korizme i Vazmenog vremena, da bi se nastavilo u ponedjeljak iza Pedesetnice.

Kroz to vrijeme svetkuju se ove pomične Gospodnje svetkovine:

Presv. Trojstvo u prvu nedjelju iza Pedesetnice.

Presv. Tijelo i Krv Kristova u četvrtak iza Presv. Trojstva.

Presv. Srce Isusovo u petak iza II. nedjelje poslije Pedesetnice.

Svetkovina Krista Kralja svemira na posljednju nedjelju kroz godinu. Budući da nekoliko zadnjih nedjelja liturgijske godine ima eshatološko obilježje, to i ova svetkovina na kraju Vremena kroz godinu usmjerava vjernike prema konačnom usavršenju cijelog svemira u Kristovu vječnom kraljevstvu.

7. Prosni dani i Četiri vremena

Među danima u godini koji su »određeni za pouku vjernika, molitvu, pokoru i djela milosrđa« (Konst. II. vat. sabora o sv. Liturgiji, br. 105) ističu se Prosni dani (Rogationes) i Četiri vremena ili Kvatre (Quator tempora).

U tim danima Crkva moli za potrebe ljudi, posebno za plodove zemlje, za otklanjanje nevolje, za posvećenje ljudskog rada, te zahvaljuje Bogu na dobroćinstvima.

Kako su Prosni dani povezani s ritmom ljudskog života, prikladno je da imaju drukčije obilježje na različitim dijelovima Zemlje, drukčije u gradu a drukčije na selu.

Budući da u naše vrijeme ljudi podnose mnoge nevolje zbog ratova, nemira, nepravde i glada, treba Kvatrene dane povezati s nastojanjem da se otklone ljudske nevolje, te da tako bogoslužje tih dana ponovo dobije pun smisao i bude djelotvorni poticaj da se u životu ostvari ono što se u liturgiji vrši.

Radi takove naravi Prosnih dana i Četiriju vremena potrebno je da regionalna crkvena vlast odredi rokove, trajanje i način njihova održavanja, kao i misne obrasce koji će biti usklađeni s nakanama prošnja, pokore i djela milosrđa.

KALENDAR

Osim svetih vremena, čije je bogoslužje uglavnom pomično u odnosu na pojedine dane u mjesecu, postoje u liturgiji svetkovine, blagdani i spomendani koji su fiksno stavljeni na određeni datum. Takav raspored naziva se Kalendar.

Opći Kalendar sadrži raspored za cijeli rimski obred, a partikularni za pojedinu Crkvu ili redovničku zajednicu.

U općem Kalendaru upisuje se cjelokupni red slavlja otajstva spasenja u vlastitim službama svetih vremena a također i općenito obavezna i neobavezna slavlja svetih.

Partikularni Kalendari, uz opća, donose i vlastita slavlja, te ukazuju na način kako jedna s drugima treba uskladiti.

Pojedine Crkve i redovničke ustanove moraju posebnom čašću štovati svete koji su s njima povezani.

Partikularne Kalendare sastavlja nadležna vlast a odobrava ih Sveta Stolica.

Kod sastavljanja partikularnih Kalendara treba se držati slijedećih načela:

— Vlastite službe svetih vremena, svetkovina i blagdana, u kojima se kroz liturgijsku godinu pretstavlja i štuje otajstvo Otkupljenja, moraju se uvijek u cijelosti sačuvati i isticati iznad partikularnih slavlja.

— Vlastita slavlja treba uskladiti s općim slavljinama računajući na red prednosti koji je donesen na Tablici prednosti liturgijskih dana (vidi dalje!). Da se ne bi partikularni Kalendari preveć opteretili, neka pojedini sveci imaju u liturgijskoj godini samo jedno slavlje, a gdje to traže pastoralni razlozi, može biti kao neobavezan spomendan još jedno slavlje našašća ili prijenosa tijela svetog zaštitnika ili utemeljitelja te Crkve ili redovničke ustanove.

— Dozvoljena slavlja neka ne budu ponavljanje slavlja koje već dolaze u ciklusu otajstva spasenja i neka ih ne bude mnogo.

— Iako dolikuje da svaka dijeceza ima svoj kalendar i vlastite tekstove Časoslova i Misala, mogu se Kalendari uskladiti za čitavu crkvenu pokrajinu, cijeli narod ili šire područje. Na sličan način može postupiti više redovničkih provincija na nekom području.

Partikularni Kalendar se sastavlja tako da se u opći Kalendar unose vlastite svetkovine, blagdani i spomendani, i to:

— U dijecezanski Kalendar, osim slavlja Zaštitnika i Posvete katedrale, još sveci i blaženi koji su s dijecezom posebno povezani, npr. po rođenju, duljem boravku, smrti.

— U redovnički Kalendar, osim slavlja Naslova, Utemeljitelja i Zaštitnika, još sveci i blaženi koji su bili članovi toga reda ili su s njim bili posebno povezani.

— U Kalendar pojedinih crkava, osim vlastitih slavlja dijeceze ili redovničke zajednice, još vlastita slavlja te crkve koja su navedena u Tablici prednosti liturgijskih dana i sveci čije se tijelo u toj crkvi čuva. Članovi redovničkih zajednica opslužuju zajedno s mjesnom Crkvom slavlje Posvete katedrale, glavnog Zaštitnika mjesta i šireg područja gdje borave.

Ako neka dijeceza ili redovnička ustanova ima više svetaca i blaženika, treba paziti da se ne bi Kalendar cijele dijeceze ili cijelog reda suviše opteretio. Radi toga treba postupiti ovako:

— Prije svega može biti zajedničko slavlje Svih svetih i blaženih te dijeceze ili redovničke zajednice ili pak samo neke skupine od njih, npr. mučenika.

— Neka se upišu u Kalendar samo slavlja onih svetaca i blaženika koji imaju veće značenje za cijelu dijecezu ili redovničku zajednicu.

— Ostali sveci i blaženi neka se slave samo u onim mjestima s kojima su više povezani ili gdje im se čuva tijelo.

Vlastita slavlja neka se upišu kao obavezni ili neobavezni spomendani, ukoliko već na Tablici prednosti liturgijskih dana nije za neka od njih drukčije određeno, ili ukoliko nema posebnih povijesnih ili pastoralnih razloga da se drukčije postupi. Nema nikakve zapreke da se neka slavlja na određenim mjestima svetkuju na svečaniji način negoli u čitavoj dijecezi ili redovničkoj zajednici.

Slavlja upisana u vlastiti Kalendar moraju obdržavati svi koji su vezani na taj Kalendar, a samo po dozvoli Apostolske Stolice mogu se pojedine svetkovine, blagdani i spomendani iz Kalendara brisati ili im se stupanj svetkovanja promijeniti.

U pogledu pitanja: *na koji će dan neki svetac ili blaženik biti upisan u Kalendar*, postoje određeni zakoni i pravila.

Crkva redovno svetkuje svece na dan njihova preminuća (*dies natalis* — rođendan za nebo). Prikladno je da tako bude i u partikularnim Kalendarima.

Premda vlastita slavlja imaju osobito značenje za pojedine Crkve ili redovničke zajednice, treba koliko je god moguće više paziti da se sačuva jedinstvo u obdržavanju svetkovina, blagdana i obaveznih spomendana koji se nalaze u općem Kalendaru.

Stoga se kod upisivanja vlastitih slavlja u Kalendar treba ovoga držati:

— Slavlja koja se nalaze u općem Kalendaru treba da budu istoga dana upisana i u partikularni Kalendar. Ako je potrebno, neka se promijeni stupanj. Toga se također treba držati kod upisivanja vlastitih slavlja neke crkve u odnosu na dijecezanski ili redovnički Kalendar.

— Slavlja svetaca kojih nema u općem Kalendaru neka se upišu na dan preminuća.

— Ako se ne zna dan preminuća, neka se slavlje stavi na dan koji je sa svecem povezan s nekog drugog razloga, npr. dan rođenja, našašća, prijenosa.

— Ako neko slavlje višeg ili istog stupnja u općem ili partikularnom Kalendaru zapriječuje dan slavlja preminuća nekog sveca koji se ima svetkovati u pojedinoj crkvi, neka se stavi na najbliži dan koji nije tako zapriječen.

— Druga dozvoljena slavlja neka se upišu na dan koji je s pastoralnog gledišta najprikladniji.

— Kako bi se ciklus liturgijske godine u potpunosti sačuvao a da ipak slavlja svetih ne budu trajno zapriječena, neka ostanu slobodni od partikularnih slavlja dani u kojima redovito dolazi Korizma i dani od 17. do 31. prosinca, osim da se radi o neobaveznim spomedanima ili blagdanim navedenim na Tablici prednosti liturgijskih dana pod br. 8 a, b, c, d, ili o svetkovinama koje se ne mogu prenijeti u drugo vrijeme.

Radi duhovnog dobra vjernika mogu se u nedjelje kroz godinu držati ona slavlja koja dođu preko sedmice uz uvjet da se na Tablici prednosti nalaze ispred tih nedjelja. To su u stvari samo svetkovine i Gospodnji blagdani. Od tih slavlja mogu biti sve Mise koje se slave uz veće sudjelovanje naroda. Razumljivo je da se ta dozvola ne odnosi na nedjelje Došašća, Korizme i Vazmenog vremena.

PREDNOST LITURGIJSKIH SLAVLJA

Prednost među pojedinim liturgijskim danima računa se isključivo prema slijedećoj tablici:

Tablica prednosti liturgijskih dana

I.

1. Vazmeno trodnevlje (Veliki petak, Velika subota, Urskrs).
2. Božić, Bogojavljenje, Uzašašće i Pedesetnica (Duhovi).
Nedjelje Došašća, Korizme i Vazmenog vremena.
Srijeda Pepelnica.
Veliki ponedjeljak, Veliki utorak, Velika srijeda, Veliki četvrtak.
Dani Vazmene osmine od ponedjeljka do subote.
3. Svetkovine Gospodnje, blažene Djevice Marije i svetaca naznačene u općem Kalendaru.
Spomen svih vjernih mrtvih.
4. Vlastite svetkovine:
 - a) Svetkovina glavnog Zaštitnika mjesta ili grada.
 - b) Svetkovina Posvete i Godišnjice posvete vlastite crkve.
 - c) Svetkovina Naslovnika vlastite crkve.
 - d) Svetkovina Naslovnika ili Utemeljitelja ili glavnog Zaštitnika redovničke ustanove.

II.

5. Blagdani Gospodnji.
6. Nedjelje u Božićno vrijeme i Vrijeme kroz godinu.
7. Blagdani blažene Djevice Marije i svetca naznačeni u općem Kalendaru.
8. Vlastiti blagdani:
 - a) Blagdani glavnog Zaštitnika dijeceze.
 - b) Blagdan Godišnjice posvete katedrale.
 - c) Blagdan glavnog Zaštitnika pokrajine, naroda ili šireg područja.
 - d) Blagdan Naslovnika, Utemeljitelja, glavnog Zaštitnika čitave redovničke ustanove ili pojedine provincije, držeći se pri tom propisa pod br. 4, tj. da se samo jedan između Naslovnika, Utemeljitelja i Zaštitnika ima opsluživati kao svetkovina a ostala dva kao blagdani.
 - e) Drugi blagdani vlastiti nekoj crkvi.
 - f) Drugi blagdani naznačeni u Kalendaru pojedine dijeceze ili redovničke ustanove.
9. Sedmični dani Došašća od 17. do 24. prosinca.
Dani kroz Božićnu osminu.
Sedmični dani Korizme.

III.

10. Obavezni spomendani naznačeni u općem Kalendaru.
11. Vlastiti obavezni spomendani:
 - a) Spomendan drugog Zaštitnika mjesta, dijeceze, pokrajine, naroda, šireg područja, reda i redovničke provincije.
 - b) Drugi obavezni spomendani vlastite crkve.
 - c) Drugi obavezni spomendani naznačeni u Kalendaru dijeceze ili redovničke ustanove.
12. Neobavezni spomendani. — Spomendan se može slaviti kao komemoracija kod Mise, Službe čitanja, Jutarnje i Večernje ili u dane navedene pod br. 9, i to na način koji je posebno opisan u uredbama Misala i Časoslova, tj. na Misi je glavna molitva od spomendana, a sve je ostalo od dotičnog dana; na Službi čitanja nadoda se 3. čitanje od spomendana, a na Jutarnji i Večernji poslije molitve dotičnoga dana nadoda se molitva spomendana. Na taj isti način mogu se slaviti i obavezni spomendani koji slučajno padnu u sedmične dane Korizme.
13. Sedmični dani Došašća do 16. prosinca.
Sedmični dani Božićnog vremena od 2. siječnja do subote poslije Bogojavljenja.
Sedmični dani Vazmenog vremena od ponedjeljka poslije Vazmene osmine do subote prije Pedesetnice (Duhova).
Sedmični dani Vremena kroz godinu.

TABLICA POMIČNIH

Godina	Nedjeljno slovo	Pepelnica	Uskrs	Uzašašće	Pedesetnica
1980.	f e	20. II	6. IV	15. V	25. V
1981.	d	4. III	19. IV	28. V	7. VI
1982.	c	24. II	11. IV	20. V	30. V
1983.	b	16. II	3. IV	12. V	22. V
1984.	A g	7. III	22. IV	31. V	10. VI
1985.	f	20. II	7. IV	16. V	26. V
1986.	e	12. II	30. III	8. V	18. V
1987.	d	4. III	19. IV	28. V	7. VI
1988.	c b	17. II	3. IV	12. V	22. V
1989.	A	8. II	26. III	4. V	14. V
1990.	g	28. II	15. IV	24. V	3. VI
1991.	f	13. II	31. III	9. V	19. V
1992.	e d	4. III	19. IV	28. V	7. VI
1993.	c	24. II	11. IV	20. V	30. V
1994.	b	16. II	3. IV	12. V	22. V
1995.	A	1. III	16. IV	25. V	4. VI
1996.	g f	21. II	7. IV	16. V	26. V
1997.	e	12. II	30. III	8. V	18. V
1998.	d	25. II	12. IV	21. V	31. V
1999.	c	17. II	4. IV	13. V	23. V

SVETKOVINA

Tijelovo	Tjedni kroz godinu				Prva nedjelja Došašća
	prije Korizme		poslije Vazmenog vremena		
	do dana	tjedana	od dana	od tjedna	
5. VI	19. II	6	26. V	8	30. XI
18. VI	3. III	8	8. VI	10	29. XI
10. VI	23. II	7	31. V	9	28. XI
2. VI	15. II	6	23. V	8	27. XI
21. VI	6. III	9	11. VI	10	2. XII
6. VI	19. II	6	27. V	8	1. XII
29. V	11. II	5	19. V	7	30. XI
18. VI	3. III	8	8. VI	10	29. XI
2. VI	16. II	6	23. V	8	27. XI
25. V	7. II	5	15. V	6	3. XII
14. VI	27. II	8	4. VI	9	2. XII
30. V	12. II	5	20. V	7	1. XII
18. VI	3. III	8	8. VI	10	29. XI
10. VI	23. II	7	31. V	9	28. XI
2. VI	15. II	6	23. V	8	27. XI
15. VI	28. II	8	5. VI	3	3. XII
6. VI	20. II	7	27. V	8	1. XII
29. V	11. II	5	19. V	7	30. XI
15. VI	24. II	7	1. VI	9	29. XI
3. VI	16. II	6	24. V	8	28. XI

Napomene uz Tablicu prednosti

— Ako nekoliko slavlja dođe u isti dan, prednost ima ono slavlje koje se na Tablici nalazi na višem mjestu.

— Svetkovine, blagdani i spomendani partikularnog Kalendara, koji su stalno zapriječeni u čitavoj dijecezi ili čitavoj redovničkoj ustanovi ili čitavoj redovničkoj provinciji, neka se premjeste na najbliži slobodni dan. Spomendani općeg Kalendara, koji su zapriječeni u nekom partikularnom Kalendaru, izostavljaju se, a isto tako i spomendani dijeceze ili redovničke zajednice, ako su zapriječeni samo u nekoj crkvi.

— Ako je neka svetkovina zapriječena slučajno, tj. samo dotične godine, radi slavlja koje ima prednost, treba je te godine prenijeti na dan koji je slobodan od slavlja navedenih pod br. 1—8 na Tablici prednosti. Ostala slučajno zapriječena slavlja te se godine izostavljaju.

— Ako istog dana treba držati Večernju tekućeg slavlja i prvu Večernju slijedećeg dana, prednost ima Večernja onog slavlja koje se na Tablici prednosti nalazi na višem mjestu. U slučaju da se nalaze na istom mjestu, prednost ima Večernja tekućeg dana.

* * *

Sv. Pavao je u Prvoj poslanici Korinćanima iznio mnoge pojedinosti u pogledu vršnja kršćanskog bogoslužja. To je razlaganje završio naredbom: »Neka sve bude skladno i u najboljem redu!« (1 Kor 14, 40).

Svrha je ovdje iznesenih odredaba da unaprijede sklad i red u odvijanju svetih vremena i dana liturgijske godine. To je osnovica na kojoj raste duhovni život vjernika i okvir u koji je postavljeno nastojanje Crkve da iskaže Bogu dostojno štovanje.

Poznavanje ovih zakona je nužno, ali nije dovoljno. Prema odredbi II. vatikanskog sabora kršćani moraju upoznati sve što se odnosi na bogoštovlje ne samo sa zakonovadnog gledišta — na što se uglavnom odnose ovdje iznesene pojedinosti — nego također »s teološkog, povijesnog, asketskog i pastoralnog gledišta« (Konstitucija o sv. Liturgiji, br. 16).

Ostvarenju te odredbe svakako će barem nešto doprinijeti i ovo što poduzimlje »Služba Božja«, da u nekoliko slijedećih godina iznese pred čitatelje najznačajnije pojedinosti o liturgijskom Kalendaru sa svih tih gledišta. U svakom slučaju to je vrlo potrebno, jer »bogoštovno obdržavanje liturgijske godine ima posebnu sakramentalnu snagu i djelotvornost da hrani kršćanski život« (Opći dekret Sv. Zbora Obreda o reformi Svete sedmice, od 16. XI. 1965).